

Õpilasteleht

NR. 14

5. VEEBRUAR

1936

Jaku oli kuue aastane. Ta õige nimi oli Jakob, aga kes siis säärast poisikest suure mehe nimega hüüab! Jaku ikka!

Kord ärkas Jaku hommikul vara. Köögist tuli nii magusamagusat lõhna, et Jaku kohe ei saanud pidada, pidi kööki minema. Sää! oli ema kibedasti ametis saiapätsi kallal.

„Ema, miks sa täna saia teed?“ küsis Jaku.

„Kas sa siis ei tea, et täna on vastlapäev? Me pidime ju onule külla sõitma!“

Nüüd alles tuli Jakule meele, et ema oli lubanud vastlapäeval sõita onu juure,

„Ema, kas hakkame varsti minema?“

„Oota, nüüd vaja enne ikka sai valmis küpsetada, ega's enne saa minna!“

„Aga kas kell 12 hakkame minema?“

„Pea'nd, pea'nd, mustlane, oota ikka, ega's me enne lõunat minema saa!“

„Jaah...“

Jaku läks sööma.

II

Pärast lõunat algas teekond. Hobusel olid kellad kaelas. Ema mässis Jaku hoolega kasukasse, võttis ohjad, ja sõit algas. Muri jooksis küll tükk maad kaasa, kuid Räh-

Kivitäks.

napalu metsa juurest pöördus koju tagasi. Ema lasi tublit sõitu. Vahel vilksas jänese hall selg metsapuie vahelt. Kui metsast välja sõideti ja üle Harakaoja saadi, loojenes parajasti päike, kullates lumiseid kuuski. Vaevalt oli Harakaoja sild silmist kadunud, kui onu kodu paistma hakkas. Ema lasi hobust sörkida, ja juba oldigi onu väravas. Õues polnud kedagi, aga läbi akna arvas Jaku nägevat kellegi pääd vilksamas. Varsti kräuksus uks ja onu tüse kogu ilmus uksele.

„Tere, tere! Või tegite kohe vastlasõitu? Noo see on tore! Päris muhe sõiduilm täna!“ rääkis onu, sõitjate juure rutates ja neid saanist välja aidates.

„Oot-ot, las ma viin hobuse kuuri

Hobusel olid kellad kaelas...

Võistlustöö

alla, sää! na soem!“ liskas ta asjalikumalt.

„No aitäh, hea inimene, muudkui aga igalpool toimetamas ja tegemas, ei lase kohe endal mitte midagi teha!“ rääkis ema ja urgitses saanist väikese kompsu. Onu saatel astuti tuppa. Onupoeg Endel oli parajasti välja minemas.

„Tere, Jaku!“

„Tere, Endel! Kuhu sa lähed?“

„Eks ikka vastlasõitu tegema!“

„Kas ma ka võin tulla?“ küsis Jaku ja vaatas ema poole. „Sa võid'nd minna küll, aga ära külmeta!“ Sellega oli minek otsustatud.

III

Hundimägi ei olnud onu kodust kaugel, vaevalt pool kilomeetrit. Kui Jaku ja Endel sinna jõudsid, oli sää! palju lapsi. Keegi mees tuli ja tõi kaasa suure ree. Nüüd alles see päris lõbu algas! Suur hunnik lapsi pääl, liugles regi alla, kuni Harakaojani, mis mäe juures tegi järsu käänaku. Sellepärast kasutatigi seda mäge poole rohkem kui teisi. Regi lendas aga oli palju raskem. Sikutati ja sikutati, kuni regi oli ülal. Kaks tugevamat poissi pandi ree etteotsa kummalegi poole tüürimeesteks, kes rege õigel teel pidid hoidma. Nüüd sõideti aga veidi kõrvalt, kus keset mäenõlvakut oli kungas. Kus regi läks igavese jutiga, otse künkast üle, viskus õhku, lendas sää! terve oma

pikkuse ja kukkus siis jääle, vuri-sedes seda mööda edasi. Üles tulles kaebasid mitmed oma kontide nikastamise üle. Ülalolijad tahtsid end lõhki naerda, rääkides sõitjaile: „No küll te ikka läksite, nagu oleks kuri kannul!“

Uuesti tiriti regi üles, lapsed pääle ja hoogu takka. Tüürimeestel oli kavatsus uuesti „mäehüpet“ teha, kuid nagu kiuste läks regi kõrvale, läks, läks, tõstis künka juures veidi otsa ja käändus ümber. Kui ta koormast oli vabanenud, paiskas ta servaga paksu lumepilve üles ja kattis maaslamajad nagu valge jahukorruga. Pikkamööda ajasid nad endid üles. Üks kaebas endal juuksekarva-kondi murret, teisel jälle oli seesama õnnetus suure-varba-küüne-luu-üdiga. Kolmandal oli vastlakukkel põlve otsas, neljas ja viies ütlesid, et vist on maailma ots käe', kõik olevat silme ees siiruviruline ja keerlevat. Aga mis sest, eks aeg kõik haavad paranda ja asjad õienda, ja alustatigi uut sõitu.

Parv kelgutajaid kannul, liugus regi suure huilgamise saatel alla. Kui see jälle „kunstlikku“ mäehüpet sooritas, kukkus ta suure rak-suga maha, ja sinna ta jäigi. Eks suuremad poisid, kes tüürimeesteks olid, ja mõned järgmised ka, lendasid üle ree otsa lumme. Pärast nad siunasid: „Oli nüüd vaja nendel teadusemeestel inertsi leiutada! Nüüd muudkui lenda igakord, kui regi seisma jääb!“ Aga ega enam saadudki lennata! Eks ree jalas olnud nassus!

Aga sõit läks kelkudega edasi. Kui Jaku ja Endel sõitu tegid, hüüdis viimane: „Ettevaatust! Palutakse enne mitte „mäehüpet“ teha, kui kondid nummerdatud!“ Kelkudega läks lugu palju libedamini. Kõik kelgud seoti üksteise järele kinni, ja siis läks suur rong vilistamise ja käruga alla. Sai alles nalja, kui kõik hüppasid hanereas seda „ilmakuulsat kaelamurdvat“ hüpet. Keegi ütles:

„Oleks vastlapäev suvel, ega siis nii suurt löbu poleks, liulaskmine jääks ära.“

„Oh, ega ei jääks ka,“ ütles teine, „eks siis või heinakuhja otsast lasta!“

Kui pimeduse pärast enam kelgud liuguda ei näinud, istusid lapsed kelkudele, kätest kinni hoides. Nii tehti ring mäe otsa, igauhe nägu tema kodu poole. Kui nüüd korraga kätest lahti lasti, läks nagu laviin alla, igasse külge. Endlil ja Jakul libises kelk kõige kaugemale, sest nende tee läks mööda Haraka-oja. Pool teed tuli siiski minna

Tänapäeva Vilhelm Tell

(Meie karikatuuri sisu mõistmiseks).

Helveetsia rahvuskangelane Wilhelm Tell oli kuulus ammukütt. Kord sattudes võimumeeste kätte, lubati talle anda vabadus, kui lunastab selle oma osavusega: lasku ammunoolega maha õun, mis asetati ta oma poja päälale märgiks.

See oli julm nõue. Tell sooritas ülesande hästi tabas õuna ja mitte poja pääd. —

Siinolev karikatuur on paroodia (naljasisuline järeloomamine) Telli-loomale: tabada golfikepi hoobiga golfipalli poisi päälale on niisama riskantne (õnne pääle väljaminek) kui palli tabamine ammunoolega: poiss ei tohi viga saada!

Karikaturist on olnud väga teravmeelne, leiutades kaks paralleelset olukorda. A. P.

SCHVEITSI HUUMOR.

Kui Vilhelm Tell elaks tänapäeval...

jala, sest Hundimäe hoog ikka värvasse ei toonud.

IV

Kui Endel ja Jaku tuppa astusid, auras oasupp laual. Asuti seda sööma. Kaua ei lasknud onunaine seajalgugi oodata. Supp oli küll kõrvetavalt kuum ja hiigla soolane, kuid sest ei hoolitud. Seajalga ragistas Jaku nii, et tuba kajast vastu.

„Küll on aga nendel poistel isu!“ tähendas onunaine.

„Noh, ega's nad muidu meesteks kasva,“ ütles onu ja hammustas ise suure tüki seajala otsast, nii et vurrud hakkasid läikima.

Varsti täitus isu, tänati onunaist ja arendati juttu. Seajala-kondid korjati taldrikuilt ja tehti neile ahjutules kuumaks aetud oraga kaks auku sisse. Siis nõör läbi ja vurr oligi valmis. Küll oli nüüd tuba kuminat täis! Kui nõör katkes ja kont vastu lage lendas, pandi uus nõör, ja vuristamine jätkus. Poisid

vinnasid onuga võidu, nii et higi jooksis. Kuid eks higi jooksmine olnud pääasjalikult kuuma ahju töö.

Korraga ilmus onunaine vastlakuklitega. Kui ilusad pruunid nad olid! Igauhel oli veel kõrge vahukuhi otsas. Poisid sõid neid nii, et nagu vahune. Olid hääks maiuseks.

Kuid ega aeg seisa. Kell ligines kümnele. Tuli kojumineku aeg. Ema jättis onu ja onunaise ja Jaku Endli jumalaga ja töid hobuse välja. Algas kojuminek. Küll oli tore sõita! Tähed sirasid taevast ja kuu naeratas oma hõbedast naeru. Rähnipalu oli paksus härmatises ehtes.

Poole tee pääl jäi Jaku magama, et veel kord unes näha, kuis regi hüppeid tegi ja vurrid vurisesid. Ei tunnudki väike mees, kuidas koju jõuti ja ema ta saanist voodisse kandis.

Poisid vinnasid onuga võidu...

Kiki

ei pea suud

Valve Saretok'i uudisjutt. (Lõpp.)

Lilli algul tõrgub, ent peagi seletab ilmse rõõmuga, et Maire sugugi pole vaimustatud väljavaatest, et Anna-Liisa peab tema sünnipäevale tulema. Lilli teab, et Mairele Anna-Liisa põrmugi ei meeldi. Maire olevat ütelnud väga õnnetuna kõigile sõbrule, et Anna-Liisa tema meelest on päletükkiv, rumal ja salalik.

Anna-Liisa vabastab otsekohe Lilli õla, jätab tolle sinna paika ja läheb. Ta läheb nukrana ja kahtlevana piki koridori võimlemissaali poole, endamisi arutades, kas uskuda Lilli juttu või mitte. Ta on Mairet pidanud armastusväärseks ja siiraks tüdrukuks, kuid muidugi see ei taga veel, et tema, Anna-Liisa, peaks meeldima sellisele kenale tüdrukule — kuigi jälle on uskumatu, et Maire taoline tüdruk nii inetuid jutte levitaks oma kooliõest, keda ta veel sugugi hästi ei tunne.

Võimlemissaali uksele tulebki Maire talle vastu. Mõlemad tüdrukud seisatavad ilmse kohmetusega, kumbki tunneb, et midagi peab tegema, kuid ei tea järsku, mida just. Viimaks saab Maire sõnad suhu:

„Kuule, Anna-Liisa, kas — — eee — — kas sinu ema on ütelnud sulle, et minu ema — — ee — — et... et... —“

„Jah, minu ema ütles, et sinu ema on palunud mind tulla sinu sünnipäevale,“ vastab Anna-Liisa ja kurvalt mõtleb: siis ometi on Lillil õigus. Miks ta muidu oleks nii kohmetanud? Valjusti ta ütleb:

„Ja sina arvatavasti tahad nüüd seda kutset korrata?“

„Jah, ee — kui sa — — kui sa arvad, et sa saad tulla — —“ kogeleb Maire, mitte just väga vaimustatult. Anna-Liisale on nüüd kõik selge. Ta saab väga kurvaks, ent samuti ta on väga solvatud ja ütleb sellepärast puhtast südamest:

„Täna sind väga, kuid ma ei tule. Mina ei tule kuhugi, kuhu mind tõesti ei taheta.“

„Mispärast sind ei — — kuidas sa sellele tuled?“ ehmatab Maire, kuigi Anna-Liisa äraütlemine teda veidi kergendab.

„Kuulsin praegu ühelt oma klassi tüdrukult, et sina mind pead päletükkivaks, rumalaks ja salalikuks ja et sa mind pead ainult sellepä-

rast kutsuma, et sa teisiti ei saa, kuna emad on juba asja korraldanud. Ära karda, mina ei tule.“

„Aga... aga...“ kogeleb Maire, kes ennast aga sugugi süüdi ei tunne, sest päale Kiki ei ole tema kellegagi rääkinud Anna-Liisast.

„Vannun sulle, et mina pole ühelegi hingele ütelnud sõnakestki sinust. Mina ei tunnegi sinu klassi tüdrukuid. Aga...“ ja ta vaikib punastades, kuna talle meenub, et eile olid Juta ja Tiina juures, kui nad Kikiga valju häält kurtsid. See oli ettevaatamatu, möönab ta mõttes.

„Nii, et lool on ikkagi mingi „aga“,“ ütleb Anna-Liisa uhkelt. „Mul on tõsiselt kahju, Maire, ent sinust ma poleks nii inetut asja oodanud.“

Ja kannapäält pöörab ta ümber ja läheb, enne kui Maire saab talle vastata sõnakestki.

Maire ei saa täna tundide lõppu ära oodata. Kiki ei ole koolis, Kiki ema telefoneeris täna hommikul Mairele, kes ootas Kikit oma poolt läbi tulevat, et Kikil on kerge palavik, kuna ta on arvatavasti jälle söönud lund.

Maire ei läbe Kiki juure jõudes oodatagi, kuni Kiki ema haigetoast lahkub, vaid pahvatab kohe:

„Mõtles, Kiki, kui piinlik lugu! Keegi peab Anna-Liisale ütelnud olema, et mina temast halvasti olen kõnelnud — — ta ütles mulle täna, et ta ei tule minu sünnipäevale. Et ta sellepärast ei tule, et mina olen ütelnud, ta olevat päletükkiv, rumal ja salalik.“

„Mis sellest,“ vastab Kiki meelelahuga. „Pääsi, et oleme tast nüüd lahti.“

„Asi ei ole sugugi nii lihtne,“ väidab Maire, „mul on väga paha tema ees, sa oleksid pidanud nägema tema silmi, kui ta mulle seda ütles. Ütles, et ta minust küll poleks lootnud nii inetuid asju. See käis mul läbi ja läbi. Mul oli hirmsasti piinlik. Ja sääljuures, ma ei ole ju õieti midagi ütelnud tema kohta. Ei sõnakestki.“

„Jah, ega sina küll pole tema kohta midagi ütelnud,“ möönab Kiki. „Me ainult niisama rääkisime.“

„Jah, me ainult niisama rääkisime. Aga kas me ei oleks pidanud Juta ja Tiina ees vaikima. Võibolla on nende kaudu see jutt edasi läinud.“

„Jah, Tiina see võib olla,“ nõustub Kiki, „See on niisuke.“

Ema, kes laua juures korraldab, saab järsku tähelepanelikuks.

„Mis on Tiinaga?“ küsib ta. „Kas sa jälle tülitset temaga, Kiki?“

... kannapäält pöörab ta ümber...

„Ta on ladranud,“ teatab Kiki meelepahaga.

„Mida ta on teinud?“

„Ta on midagi edasi rääkinud,“ seletab Maire ja korraga hakkab tal häbi, nagu oleks ta mingi väga räpase asjaga kokku puutunud ja ilmuks nüüd sellisena rahva silma alla.

Ema tunneb aga asja vastu järsku õige suurt ja Kiki meelest üsna tarbetut huvi. Maire peab talle seletama, kes on Anna-Liisa ja miks teda ei saa kutsuda Maire sünnipäevale.

„Kust sina, Kiki, tead nii täpselt, et ta on selline paha tüdruk,“ küsib ema toonil, mis Kikile on äärmiselt ebamugav. „Kas sa tunned teda.“

„Kõik tema klassis räägivad, et...“ liialdab Kiki.

„Pea pea — — kes rääkis?“

„Hilja Org.“

„Nii. Hilja Org. Ja kes veel?“

„Ei keegi,“ on Kiki häbelikult sunnitud möönma.

„See on aga ilus,“ vangutab ema pääd. „Ja mida sinule ütleb üks Hilja Org, kellel võibolla on isiklike põhjusi Anna-Liisat laimata, sina kontrollimatult levitad oma sõprade keskel. Ja päalegi nii inetul ja rumalal kombel, et Maire selle all kannatab.“

„Ega mina...“ tõrjub Kiki hädiselt. „Kui mitte see Tiina...“

(Järg lk. 7.)

Kui mõne aja pärast kahurituli vaikis, lahkusime kõrtsist, nagu see kujunenud olukorras endastmõistetav ja tulime rünnakukorras jaama. Siin selgus, et raudteel ees asuv valvetõke oli vististi tonte näinud, pääletulijad lasid end asjatult oodata, ja me asusime tagasi kõrtsihoonesse.

Ööle järgnes hall talveilm. Oli lõunapaiku, kui üks võtsin ette jalutuskäigu vastase sihis. Mind ei huvitanud niivõrd vaenlast näha — teda nägi ju iga päev, vaid ma tahtsin oma närve, oma vastupidavust proovida. Kaugenedes omadest, ainuüksi jõudes vastase luure piirkonda, tunnen, kuis mu närvide pinevus kasvab. Kuid ringi ei silma ühtki elavat kogu. Tulen ühte väikesse majja. Ses elab nähtavasti vaene käsitöeline. Parajasti süüakse. Küsin, kas on lähedal punaseid. — On. Mulle seletatakse, näidatakse ka talusid, kus need asuvad. Ka patarei olevat säääl.

Mulle pakutakse süüa, lausudes, et kuigi oleme vaesed, sõdurile jätkub ikka. Väljun. Sammun veel edasi. Olen oma eeltõkkest kaugel ees. Säääl näen: paremal teel kaskede all kõnnivad kaks sõdurit...

Nüüd ruttan omade juure tagasi. Ja kui õhtul uus vahetus kohal, teen oma komandos ettekande oma luurekäigust.

Järgmisel päeval, 20. jaanuari pääle lõunat, on Elva sild valmis. Esimene soomusrong sõidab sellest tasa üle. Hulgana sõdureid on silla ees väljas ja hinge

pidades jälgivad, kas see kannab rongi. Vagunid vajuvadki pahemale, õige palju. On rong üle, on pahempoolne roobas vähemalt paari tolli võrra madalamal paremast. Silmapilk taotakse vajunud roopale kiilud alla — ja nüüd sõidab meie rong õnnelikult üle. Olime rongidega Elvas!

Sama päeva südaööl meie rongi arvukas dessant saadeti välja, raudteest veidi pahemale, Uderna küla pääle, patareid otsima. Dessandi juhiks on pataljoniülem kpt. Tõnishoff, endine vene kaadriohvitser, kes läbi teinud maailmasõja, säääl mitu korda haavata saanud, kaitseväe teenistusest vabastatud, kuid kes vabatahtlikuna ometi tuli ka Vabadussõtta.

Meiega ühes on ka neli-viis Elva kaitseliitlast. Need tundsid hästi ümbrust ja tublide, julgete poistena kadusid piiluritena meie ette ööpimedusse.

On külm öö. Kuupaiste.

Liigume ahelikus. Jõuame lagedale põllule, mida umbes kilomeeter ja mille taga selgesti paistavad majade kogud.

Äkki ees kajavad paugud. Koerad ringi ehmudes haugatavad. Ka täristab kuulipilduja!

Piilurid ilmuvad öö udutusest meile vastu. Eest majadest tulistamine aga tugevneb. Ahelik käsutatakse:

„Maha!“

Oleme kõhuli lumes. Olen paremal tiival. Siin äärmiseks on ltn. Maibaum. See kutsutakse vaskule — ohvitseride nõupidamisele, mida teha, kas edasi tormata, oodata või tagasi tõmbuda.

Kuulid kiunuvad meist üle, laskuvad laksudes külmetanud mulda. Meie ees paarikümne sammu päält tõusid ööhärmatise meie ette. Nähtavasti vaenlased! Kuid kartsime, et ehk on omad. Ei ühtki pauku saanud lasta.

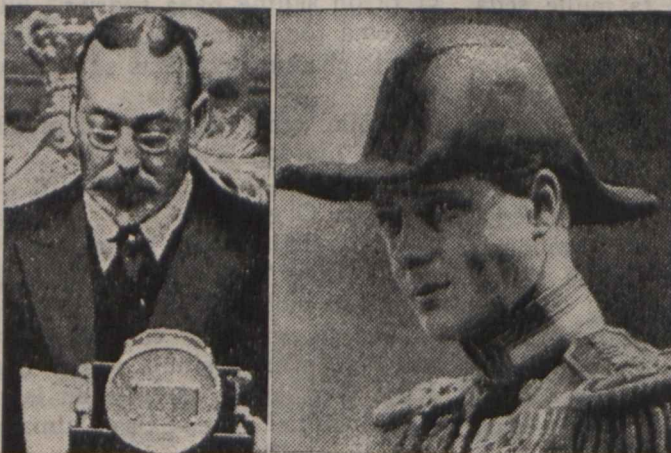
Nüüd kuuleme: mööda raudteed kaugusest läheneb rong, endastmõistetavalt on see punaste soomusrong, ja peatub meie kohal küljel.

Me lamame ikka lagedal väljal. Juba külmetavad jalad. Iga mees taob saapaid vastu maad. Müdin kandub ühest aheliku otsast teise, ikka tugevamini kajades. Eest antakse aga endiselt kõvasti tuld.

Siis tõusime, tasa, sõnalausematult, ja tulime tagasi: ülesaeatud vastast soomusrongi kaitse all oli mõtetu rünnata.

Kuid paljude meeste jalad olid külmavõetud, rongil algas nüüd nende masseerimine ja arstimine.

„KUNINGAS ON SURNUD! ELAGU KUNINGAS!“

Jälle üle hulga aastate elas Briti impeerium üle pidulik-leinalise hetke: suri kuningas Georg V ja astus troonile ta vanem poeg, Wales'i prints, kuninga nimega Edward VIII. Mark Twain'i romaani „Prints ja kerjus“ on tuttav see pidulik tseremoonia. — Pildil, vasakul, kuningas Georg mikrofoni ees oma rahvale kõnelemas. Paremal noor kuningas Edward VIII.

Mida tugevamini need toonid Tolmusele Tähele mõjusid, seda enam haaras teda mingi seletamatu tundmus, mille hood tugevate värimatena läbi ta keha voolasid, selle järele, kuidas mitmehäälne ulgumine oma tugevuses ja hoos kasvas või alanes. Need ole- vused ta ümber polnud temale võõrad. Kotootide,

mis pika vastukajana lähemalt ja kaugemalt kün- kägarduud kujudest laskis kuuldavale säärase huike, ainsaks metsikuks kooriks. Vahetevahel mõni neist tus ägedamaks. Vähahaaval sulasid häälid üheks- siis teine pää ning hakkas haukuma. Haukumine muu- Kotooidid vaikisid põnevuses. Esiteks tõstis üks, dihvüe.

Äkki kajas lähedastelt künkalt selge ja kõlav hun- istusid, nagu oodates mingisugust märguannet. Täht seisis keset kotootide ringi, mis liikumatult Ja iika valgemaks läks. Kuu tõusis. Tolmune nased preeriahunnitidele.

Ja nende taga oli veel teine ring varje — kogult sar- seisvate tumedate varjudega — idas, lõunas ja läänes. kaks, kolm, neli ja enam silmapaari ühes nende taga ning need silmad üksinda ei olnud. Ta luges üks, rebane. Ja siis sai ta aru valguse kasvades, et tema See seisis kokkukägarduult, ning oli suurem kui punktide ümber kogunes selgesti-eristatavaks koguks. Vähahaaval sai valgemaks. Hämarus hilligavate paiste, see helk, mis kuu tõusu eel käib.

madedest kõrgemal, natukese ida poole, ronis kahvatu

GEORG MÜLLER 1605. Taav. laul 50.

Offere Jumalalle Taenno, nind maya jelle teide Korg- temalle sinu Toivotus. Nind hüüa mind abbi sinu Sedda fiddes, sijsz taha mina sind errapaesta, nind fina piddat mind kijtähma.

(Ohverda jumalale tänu, ning maksa selle kõige-kõrge- male sinu (=oma) töötus. Ning hüüa mind appi sinu (=oma) häda sees (=hädas), siis tahan mina sind ära päästa, ning sina pead mind kiitma.)

ROSSIHNIUS 1632. Katekismuses. (Meie Isa palve):

Jäsa meije ten sinnä ollet Tairwa sijsen, pöhatut¹ jahfut² sinu Nimi, tuldfut sinu Rickus³, sinu mehle perrajt sündfut⁴, kui Tairwa sijsen, nündä kahn Mah pähl, meije peivalifo⁵ Seiba anna meile tennapeiv, nind anna meile andis meije Süd, kui meije andis anname ommille südleis- filla, nind errasajhta⁶ meit sijsje turja Suckotusse, enge erra- pästä meit seft Kurjast. seft Sinul om se Rickus nind se Weggi, nind se Muw⁷, iggaivel ajal.

¹ pühitsetud. ² saagu. ³ riik. ⁴ meelepärast sündigu. ⁵ igapäevast. ⁶ ära saada. ⁷ au.

GUTSLEFF. Piibli tõlge 1649—56. I Moos. 1, 1—5.

1. Alcmisjen loih¹ Jumal tairwa nind mah².
2. Nind se mah olli tüha³ nind umban⁴, nind pimme olli se perrato⁵ süüwadusse pähl, nind Jumala waim olli kiltwan⁶ se weje pähl⁷.
3. Nind Jumal lauis: Sahko Walct⁸. Sihs sai Wald.
4. Nind Jumal neggi eth je Wald häe olli. Sihs lah- hutis Jumal jedda Walct seft pimmedussest.
5. Nind Jumal kutzus jedda Walct päiväs, nind

Tolmune Täht ei kaitsnud enamast. Ta teadis, et Nii siis ometigi Kiopoi! keha taha, ning selle keel lakkus ja lakkus teda. Tähed ja kuu olid peidetud suure karvase hundi- oma tasakaalu pärast ja kukkus siis maha. tundis raske keha koormat enese rinnal, võitles hetke paenutas ning siis tema poole hüppas. Tolmune Täht Ta nägi, kuidas hunt tõusis, kergesti oma keha pääle võiks asjatu olla.

Siidames hirm, et ta tuline lootus Kiopoi tagasituleku jalle mõne liiga rutaka sammuga kõike kaalu panna. Seekord oskas Tolmune Täht hoiduda, et mitte tud. Nende valgusel nägi poiss hunt maas ronivat. Kuu ei paistnud, kuid taevast oli tähti täis küla- katte üles ja hülis välja.

Äärmise ettevaatusega kääris ta vaskikanahkse ukse- et vanemad võiksid ärgata, põles ta keha nagu tules. Kui Tolmune Täht pühvlinahalt tõusis, ning ni- Siiis järgnes kratsimine.

loomata tume hingamine, mis telgi pörandat nuusutas.

SETU.

Vanast ol kattedeske vell³⁷⁾, üts ol rikkas, tõnne vaene. Vaetsel veled ol Homa nimi, a rikkal veled Andri. Rikkas veli ütles vaetsele velele et sa ka tid pitteh³⁸⁾ käü et vaest sa ka sis midagi lövvät. Ja rikkas mis pand kassi naha päle kulda ti päle. Läts sis vaene mis tid pitte minemä, läts müdä tust kullast. Ja sis rikkas mis võt jäl uma kulla är, et sinnu ei sa kuigi mudu rikkast ajja.

37) kaks venda. 38) teed pidi, teed mööda.

Eesti kirjakeele arenemine.

Eesti keel sai kirjakeeleks 16. sajandi algupoolel, kui ühes usupuhastusega tekkis vajadus jumalasõna kuulutada rahvakeeles. Esimene ulatuslikum katse eesti keelt kirjakeelena tarvitada on Wanradt-Köll'i 1535 aastal Wittenbergis trükitud katekismus, mis praegu on esimeseks eestikeelseks raamatuks. (Vt. teksti näide). Wanradt-Köll'i katekismuse keel on väga saksapärase, kuna nimetatud katekismuse tõlkija Johan Köll, kes arvatavasti küll oli eestlane, oli saanud saksa hariduse, ja oma emakeelest pea täiesti võõrdunud.

Järgnevast, s. o. 17. sajandist on juba säilinud palju kirjalikke mälestusi (G. Müller, H. Stahl, J. Rossihnius, J. Hornung j. t.), mille tõttu kirjakeele arenemislugu sel ajal on kergesti jälgitav. Tähtsamad muutused keeles sel ajal on eesti saartel õ muutumine ö-ks ja e-ks (põhi=põhi, võtma=vetma), v kadumine labiaalse vokaali eest (nöuvo=nou, rahvo=rahu). Enamikus kaob põhjamurdeis h sõna algult (haige>aige). Ks järgsilpides muutub õige laialdasel alal ss-iks (tullakse>tullasse). Põhja-Eestis kesksõna

Aga kuula, sääl oli see jälle! See kolas nagu tuulest kusagilt sija oli kantud?

Tolmune Täht — midagi muud kui kehatu toon, mis vat. Kas ei olnud tõepoolest midagi? — küsis eneselt käes nagises, ning isegi tuul tundus vaikselt jaa-tult. Siis järgnes pikk vaikus, milles ainult telk tuule-tuules loom lähemale. Poisi tuiksooned löid meele-

Jälle kolas see hääl. Seekord oli see selgem, nagu öö rändab: üks januseid preeria-hääl.

Üdini värisema. See oli hundi hing ise, mis laialt läbi täielikult toon. Miski selles pani Tolmune Tähe polnud koitnud haukumine. See oli sügavam ning Ringivaatamise Kalju poolt pikk kolav hüüe. See oma perekonna liikmed, enmast liigutavad, kuudus

Sellal, kui ta ringi vaatas, kas need olid, need võõrapärasemalt mõjusid kui need olid.

täidetuna olevuste varjudest, mis iseräälisel viisil vaatas kustuva tule paistes uurival ringi. Telk näis

Mis see oli? Ta toetas end küünarnukkidele, ning kõikjal valitses rahu, ehmus Tolmune Täht unest.

Uhel ööl, kui laager veel oli sügavas unes, ning Kuidas Kiopo tagasi pöördus.

KAHEKSAS PÄÄTÜKK.

ei saa nüüd teada, kas ta oli seisnud Kiopoga palgest palgessse. Ta hakkas nutust juksuma; udu kattis kuu; pisarad varjasid raja ta eest, kui ta künkalt alla sam-

tunnus -nud muutub -nd'ks (toonud > toond). Murrete enamikus ja kirjakeeles kadus eitusverbi konjugeerimine. Kus varemini öeldi: *ma en söö*, sääl nüüd: *ma ei söö*; *sa et söö* > *sa ei söö*; *nad evad söö* > *nad ei söö*.

Lauseehitus eesti kirjakeeles tugenes saksa eeskujule. Sõnavara suurenes laenudega rootsi- (*kroonu, riik, pagar*), läti- (*kuut, vanik*), vene- (*teng, jaam, kask*) ning ülem-saksa keelest (*ja, hunt, prill, kõrvits, saal, pirn, lamp*).

Seks ajaks oli kindla traditsiooni omandanud ka rahvalaulude keel, mis kõnekeele muutumisi kaasa ei olnud teinud. Sääl esinesid kõnekeele kõrval täisõiguslisina viimasest juba välja surnud vormid, nagu: *lauda pro laud, kaks pro kaks, päada pro pääd, allikasta pro allikast, kõrgembi pro kõrgem* (paiguti aga ka kõnekeeles veel *kõrgemb*), *jõudevad pro jõuavad, mõttelema pro mõtlema, kirikuie pro kirikusse*.

Kogu sajandi kestel valitseb kalduvus rajada kirja-keelt põhja-estli murdeile, Viru murdele päämiselt. Selles on suurimad teened Stahlil ja Hornungil. Ka lõuna-estli murdes ilmus raamatuid (J. Gutsleff, A. Virginus), kuid neil oli ainult kohalik tähtsus.

18. sajandi esimesel poolel tuleb lõplik pööre põhja-estli murde kasuks kirjakeeles, päämiselt A. Thore-Helle piiblitõlke mõjul (1739). Piiblitõlge aitas suuresti kirjakeele traditsioone kindlustada, mille tõttu hiljem nii suuri kõikumisi enam ei olnud kui enne seda. Mainima peab veel sõnade laenamise suurenemist venest kogu 18. lõpupoole kestel, kuna see mujalt (rootsi, läti, ülemsaksa) väheneb või hoopis seisma jääb. Vene keelest on sellal võetud: *turak, kopikas, polk, rubla, verst*.

tanud, kui oleks pidanud täiesti vait olema. Kunagi hetkel maha jätnud: ta oli enmast just sel hetkel liiguri ning metsade teadmised ja kavalsused olid ta sel oli, teadis ta, kui väärasti ta oli talitanud. Kõik preeria oli kibedasti petunud. Nüüd, kui liiga hilja

ta kisaga edasi. Kiiiresti hüppas hunt kõrvale ning oli kadunud.

Looma kadumine oli märguandeks üldisele liikumisele. Lähemal hetkel sulasid tumedad kogud hääl-

oma asjas selgusele saab. Maast üles hüppates jooksis

Ta oli liiga ärritatud, et võia veel oodata, millal ta Oli see võimalik? — Lõpuks — oli see siis Kiopo?

Tolmune Täht pidas hinge kinni. Võis see olla? hooliselt.

vaates, tõstis loom pääd, ning huilgas pikalt ja melan-

Just tema ees, seljaga kuu poole, ilmus pikkamisi uskuda võivat, mis ta nägi.

eksida — aga praegu arvas Tolmune Täht mitte kõik selge. Preeria-elaniku silmad ei või kunagi

kasvanuna selle maailmaga. Heledas kuivalguses oli ta ei teadnud ka, mispärast ta enmast tundis nii kokku-

milline metslik impuls sundis koiote laulma. Ning

Ta ei teadnud, mida see koor pidi tähendama, ja ilm oli talile tuntu, kuid praegu eriti lähedane.

rebaste, huntide ja teiste suurte preeria-rahvaste maa-

Kirjakeel ei kasutanud kaugeltki kõike rahvaomast sõnavara. Ortograafia püsis saksaline, samuti lauseehitus. Esimene kirjanik, kel oli haruldane keeleinsint, on O. W. Masing, kes ei haaranud ainult rahvakeele väljendusvahendite järele, vaid eestipärast ka tunduvalt lauseehitust. 19. sajandi keskel Ed. Ahrens heitis kõrvale saksapärase õigekirjutuse ning asetas selle soomelisega, püüdes keele foneetilist iselaadi kirjas võimalikult täpselt väljendada. Tema seisukohad võeti omaks pea kõigi selleaegsete eesti kirjanikkude poolt.

Allpool järgneb rida keelenäiteid eesti kirjakeele vanema arenemisloole piltlikumaks selgitamiseks, alates esimese trükitud kirjalise mälestusega, Wanradt-Köllli katekismuse tekstinäitega (1535. kuni 1870. aastani), mil kirjakeele traditsioon juba oli välja kujunenud, kuid mil algasid esimesed keeleuuendamise püüded. Keeleuuenduskatsete ajalugu jälgime eelpool, kuni kõige viimase ajani.

Tekstinäiteid ajalises järjekorras.

S. WANRADT — J. KÖLLI katekismus 1535:

Shnu (h=i) tachmas jündliit kuth tachmas /nynde faes maapeel. Nynda muhsta je kolmandes palwe / Armas Isja erakeelda shnu arman tachman faes / medy lehaen furhan tachman / Nyad jen furhan juchun / meil jündliit on.

(Sinu tahtmine sündigu kui taevas, nõnda ka maa pääl. Nõnda mõista see kolmas palve. Armas Isa, ära keela sinu armsa tahtmisega (kaes=kaas, paarsada aastat hiljem tekkinud kaasitleva käände lõpp: jumalan kaas = jumalaga), meie lihase (lihaliiku) kurja tahtmise, ning selle kurja sugu, meil sündinud on. („sen kuryan suckun“ -n on omastava käände lõpp, mis hiljem keelest kadus.)

Suusatamine

MÄKKE TÕUSMINE.

1. OTSE TÕUSMINE

peab sündima astudes, mitte libiseval sammul. Mida madalam mägi, seda pikem olgu samm. Kepingidega toetatagu tahapoole, see takistab tagasilibisemist.

2. SIK-SAKILINE TÕUSMINE.

Suurema ja järsuma mäe otsa on kasulik suusatada, poolpõiki mäe lüngule. Nii poolpõiki sõites satuks sõitja aga suunast kõrvale, seepärast tehakse tarvilisel määral pööre ja ristisuunas poolpõiki edasi. Nõnda suusatades sünnib sik-sakiline joon. Mäkke tõustes samm olgu astuv.

3. KÄÄRID.

Käärsammudega tõusmist kasutatakse järsumail nõlval. Suusa-

taja sammub mäe otsa harkisjalu, siinjuures suusad eest laiali, tagant koos ja moodustavad umbes täisnurga. Iga sammu juures tõstetakse suusk üle eelmise suusa tagumise otsa ja asetatakse lumele umbes teise suusa jalaaseme kohal, või pisut tagapool. Kere kallutatud võimalikult ette. Tarbekorral toetavad kepid tagant.

4. TREPID.

Järsule mäele ülesminek toimub treppidena. Suusataja astub küljega mäe pool olles mäele ligema jalaga sammu külgsuunas, s. t. mäkke, toetudes tolele tuuakse teine jalg järele. Kepid on astumisel toeks ja tasakaalu hoidmiseks, suuskade tõstmisel tuleb nad tugevasti maha suruda, see kergendab tõusmist. Tõusmisel olgu suusad paralleelsed ja mäepoolsed suusad maha surutud. Suuski võib tõstes asetada ka pisut ettepoole, seegi hõlbustab tõusmist.

IGA ALGUS ON RASKE.

Kiki ei pea suud

(Algus 3. lk.)

„Tiina ei ole sugugi suurem süüdlane kui sina. Sina oled õieti selle inetu ja räpase loo päätegelane. Kulla Kiki, kust võis Tiina teada, et sinu andmed ei ole kontrollitud. Ja kes teab, kui kaugele see jutt veel edasi võib minna niiviisi. See vaene Anna-Liisa võibolla on tõeliselt andekas ja kena tüdruk, kuid mina kardan, et ta vaevalt leiab endale sõpru enam teie koolis. Mina tean, et sellised inetud klatšijutud kahjuks teevad oma töö. Harva saab selliseid asju hääks teha. Ent mina tahan küll selle eest hoolitseda, et vähemalt sinul, Kiki, oleks nii ruttu kui saab selleks võimalus.“

„Ema läheb välja ja tüdrukukesed vaatavad teineteisele areldi otsa.“

„Emal on õigus,“ ütleb viimaks Maire etteheitvalt. „Me oleksime pidanud suu pidama ja sünnipäeval ära vaatama, milline ta tõesti on. Tal on ikkagi kolmsada raamatut ja linnukesi armastab ta, ma tean...“

„Sa mõtled: mina oleksin pidanud suu pidama,“ vastab Kiki kibedalt.

„Ema läheb naaberkorterisse Tiina poole ja küsib tolelt, kas ta teab, kus elab Anna-Liisa Laane.“

Tiina teeb ümmargused silmad. Ta vastab, et teab küll, Anna-Liisa

juhustlikult elab tema ristiemaga ühes majas, mitte väga kaugel siit.

„Siis ole hää laps ja mine kohe ning kutsu ta meile,“ ütleb Kiki ema. „Kiki on voodis, tal on palavik, ent ta peab rääkima tingimata otsekohe Anna-Liisaga. Ja sina ise tule ka meile ühes temaga.“

Tiina läheb kui tuul, teel peagu lõhkeb uudishimust.

„Anna-Liisa,“ ähib ta pärale jõudes, „Kiki on surmani haige ja tahab sinuga rääkida, tule kohe.“ Ta arvab, et selline liialdus Anna-Liisalt võtab igasuguse võimaliku vastupanu.

Anna-Liisa järgneb Tiinale täisõiglast hämmastust, ent kui pärale jõudes Kiki ema tema haigetuppa lükkab sõnadega:

„Neil tüdrukul on sinuga rääkimist,“ ja ta Maire eest leiab, ta aimab.

Hetkeks on piinlik ja rusuv vaikus. Kiki ei oska alata, Maire häbeneb, Tiina lõhkeb uudishimust ja Anna-Liisa ise ootab.

„Mul on väga kahju, Anna-Liisa,“ tuleb viimaks Kikilt õige tasa. „Mina ütlesin Mairele ja ka teistele tüdrukutele, et sa oled salalik, rumal ja pääletükkiv.“

„Aga, Jumal hoidku, kuidas sa sellele tuled, Kiki?“ hüüab Anna-Liisa enam hämmastunult kui solvatult. „Meie ei ole sinuga ju peaaegu üldse kokku puutunud.“

Kiki punastab väga. Veel hetk vaikust, siis ütleb ta äärmise pinnetusega:

„Ma ei tahtnud, et sa tuled Maire juure, sest Mairele sa meeldisid väga. Kartsin, et Maire hakkab sinuga järsku enam sõbrustama, sest sul on palju raamatuid ja Maire armastab lugeda. Sellepärast ütlesin sinu kohta nii halvasti, et Mairet sinust võõrutada ja valetasin, et olen kuulnud sinu klassis nii räägivat...“

„Ahaa,“ ütleb Anna-Liisa järsku. „Küll ma nüüd tean, kust tuul puhub.“ Ta mõtleb etteütlemise kunstile, millega ta sugugi hakka ei saa.

„Ei, Anna-Liisa,“ seletab Kiki veel ikka hirmus punasena. „Ma tõesti valetasin Mairele kõike, ma ei ole sinust midagi kuulnud. Ma üldse ei tunne sinu klassi tüdrukuid nii palju, et räägiksin nendega juttu. Usu mind. Aga... ma katsun kõike hääks teha. Ega ma ei olegi päale Maire kellelegi kõnelnud sinust, ainult Jutale ja Tiinale ja...“

Ta pilk langeb karistavalt Tiinale, kes ilmse ebamugavuse tundega on jälginud asjade käiku.

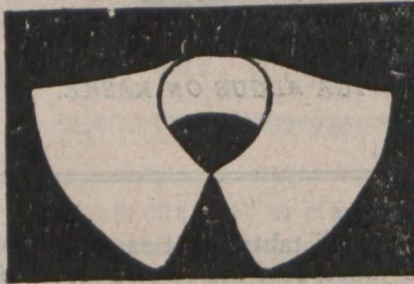
„Ma... ma...“ kogeleb ta, ent Kiki lõikab talle jutu vahele:

„Ja kui Tiina on edasi kõnelnud, mis meie eile rääkisime, kui selgus, et Maire ema on sind kutsunud, siis korraldab Tiina ise oma asjad.“

„Mina... ega mina, muudkui...“ algab Tiina hädiselt, ent siis puhkeb Anna-Liisa naerma.

KRAAE

Iga kleidi ehteks on sobiv krae. Krae on aga sedavõrd lihtne ese, et seda võib iga tütarlaps ise valmistada. Seks võtame tüki paberit ja lõikame esiteks kleidi kaeluse mõõdule vastava krae kaeluse, arvestades 1 cm. sissekantimise jagu; kui krae kaelus valmis, siis antakse kraele soovitud kuju kas teravate või ümmarguste nurkadega. Teravate nurkadega krae on raskem pesta, sest nurgad kipuvad halliks jääma, kui arvestada, et kraesid sagedasti pestakse läbi keetmata. Seepärast on soovitamam krae ümmarguste nurkadega, n. n. ubi krae. (Vaata joonis). Riidet läheb kahekordsele kraele 25—30 cm.

Krae mõjub hästi ainult siis, kui ta on puhas ja kortsutamata. Krae seisab kaua puhtana, kui hoolitseatakse kaela puhtuse eest, kortsustamist hoitakse ära seega, et krae hoitakse alal seks määratud karbis.

Töökleit ja igapäevane kodukleit omab värsket ja meeldivat välimust maitseka krae kaudu. Krae asetamine kleidile on lihtne, kui kinnitame ta nõobiga külge. Nõõp on õmmeldud kleidi külge, nii et krae ei liigu edasi-tagasi, seega jääb ära krae külgeõmblemine ja harutamine vahetamisel, sama otsustarvet täidavad rõhtrööbid, mis tulevad õmmelda kleidi sisepoolsele äärelle.

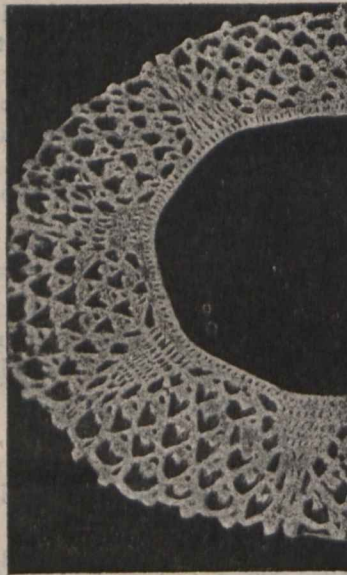
„Jätame kohe selle jutu,“ ütles ta. „Ega me ometi pole vanad naised. Sa olid õige tublisti rumal, Kiki, et sa nii tahtsid säilitada Maire sõprust. Mina ei usu, et Maire on selline, kes mõne uue tüdruku pärast, kellel on palju raamatuid, hülgab oma vanad sõbrad.“

„Mul on väga kahju, Anna-Liisa,“ ütles Kiki tõsiselt. „Kas sa andestad mulle?“

„Muidugi, sa rumal tüdruk,“ põrutab Anna-Liisa, „jätta see pühalik toon. Aga seda ma ütlen, Maire, et sinu sünnipäeval pean saama

Otstarbekohane on valmistada krae valgest riidest, sest valge sobib igale kleidile ega muuda oma värvi pesemisel. Materjaliks olgu pestav riie, sest krae ilu peitub ta värskuses. On soovitatav kergemast riidest valmistatud krae teha voodriga, või kahekordselt kohe juure lõigata, sest siis päale pesu tõmbavad mõlemad pooled ühte viisi kokku.

Krae võib kaunistada väljaõmblusega või pitsiga, kuid siin peab tagasihoidlik olema, sest vaatamata oma praktilisele otstarbele on krae juba iseendast kaunistamise ese.

Joonisel nr. 2 on näidatud villane heegeldatud krae. Seks võib tarvitada igasugust lõnga, kui töökleidile eelistada lihtsat valgest pestavast riidest kraed, siis sobib villane krae kõige rohkem kleidile, mida iga päev ei kanta. Villane krae nõuab iseäranis ettevaatust pesemisel, nagu kõik villased asjad sellest äga jutustan teinekord.

Anne-Reet.

tasuks kahekordse portsjoni šokolaadi.“

„Muidugi, muidugi, sa saad, mis sa tahad, kui sa ainult ei ole kuri,“ rõõmustub Maire. „Ja küll on emal alles hää meel, kui kuuleb, et see kõik oli inetu vale. Ära karda, Kiki, ega ma ei ütle, et sina olid see, kes...“

„Võid rahuga ütelda, mina ei karda oma tegude tagajärgi kanda,“ ütles Kiki sangarlikult.

Ta tunneb, et märtri ausära on ta pää ümber, tunneb seda suure rahuldusega, et ta ei ole reetnud Hilja Orgu.

Küsimusi — vastuseid.

Mul jäi jõuludest hulk küünlaotsi järgi. Kuidas saaksin neid hästi kasutada?

Virve Saadjärvelt.

Küünlajäänustest võib valada kõigepäält uusi küünlaid. Seks tuleb küünlajäänused panna mingisugusesse tilaga anumasse (tulekindlasse) ja panna seniks tulele, kuni kõik tükid on sulanud.

Siis võtta ühevärvilist kõva paberit, keerda see soovitavas jämeduses ühtlase sileda pinnaga kepikese abil silindriks. Silindri otstele risti asetatud tikukeste abil tõmmatakse kokkukeerdud puuvillane lõng silindri keskpäigast läbi. Silindri alumisse otsa tuleb asetada kork.

Silinder täidetakse sooja masiga ja hoitakse, kuni see täielikult on jahtunud. Siis kõrvaldatakse ettevaatlikult paberikate.

2. Küünlajäänuseid võib paberisse mässituna tarvitada tuletegemiseks.

3. Tahetakse metallasju rooste eest kaitsta, siis ümbritsetakse nad steariinkattega.

4. Küünlajäänustega võib hõõruda triikrauda, siis libiseb see kergesti üle pesu.

Kuidas saame teada, kas munad on värsked? Maimu Seen.

Vanad munad võib sellest ära tunda, et nad 10 jaost veest ja 1 jaost keedusoolast koosnevas lahuses pinnale ujuvad.

Haudunud või mädamunad ujuvad juba selgeski vees, kuna hääd ja terved selles alla vajuvad.

Teine proovimine seisab taskulambiga läbivalgustamises. Hääd munad näivad läbivalgustades selged, kuna mädamunad on tumedaplekilised ja tuhmid.

NOORTE LOOMINGU- VÕISTLUS

lõpeb järgmises numbris. Siis kutsume lp. lugejad, otsust tegema seniilmunud luuletuste ja lühijuttude üle. Järgm. n-ris ilmub

HÄÄLETUSKUPONG,

mille iga lugeja, kes tahab arvustajana ja kohtumõistjana kaasa kõnelda, lehest välja lõikab ja täidetuna toimetusele saadab. Lugejate häälteenamus otsustab, kes on need kolm kirjanikku ja kolm luuletajat, kellele ulatatakse võidupärjad. Samas numbris tehakse teatavaks ka uue võistluse tingimused.

ANN FABER
FABER
301 ↔ ZEDER No 2
APOLLO 1250 * HB
APOLLO 1250 * HB
DESSIN 301 ↔ ZEDER No 2
ANN FABER APOLLO 1250 * HB
DESSIN 301 ↔ ZEDER No 2

Johann Faber'i
pliiatsite püsiva
häduse tagab
haamritemärk

APOLLO

DESSIN
haamritemärgiga
on ületamatud

JOHANN FABER NÜRNBERG

||| Kuidas valmistada |||

lihtne kuid nägus köide „Õpilaslehest“, selle lisadest või ajalehe joonealusest romaanist.

Võtke õhuke sitke kartong (müügil prespani nime all) ja voltige sellest kaaned, nagu näidatud joonisel 1. Joonis 2 kujutab kokkukõidetud ajakirja otsvaadet.

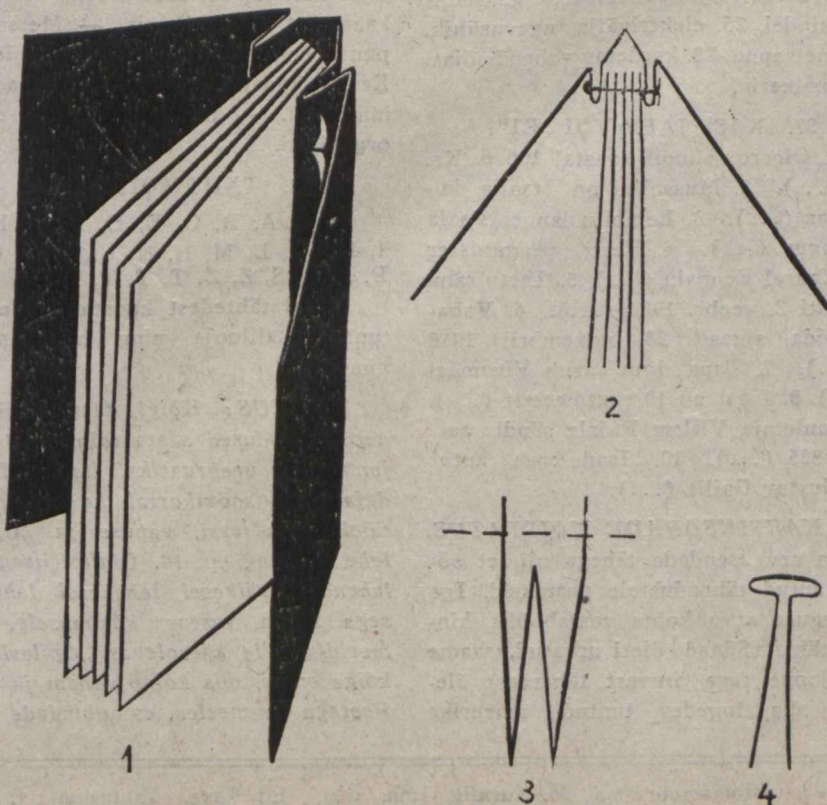
Kaante suurus tuleb muidugi määrata kõidetava ajakirja formaadi järgi. Kaante selja laius tuleb võtta nii suur, et kõidetava ajakirja paksus sinna ära mahub. Parem on võtta selg siiski laiem kui kitsam. Kahel pool kaane selga on kahekorra volditud ribad, umbes 1,2–1,5 sm laiused. Nende ribade vahel asetatakse ajakirja üksikud lehed ning lüüakse augurauaga kesk riba kolm auku, üks keskele ja kummagi otsa lähedale üks. Augud ulatagu ainult läbi kaaneribade ja nende vahel olevate üksikute lehtede, kuid mitte läbi kaante. Läbi aukude pistetakse pääga kaaharuline klamber ja painutatakse siis selle harud laiali.

Niisugustele kaantele võib igal ajal lisada juure uusi üksikuid ajakirja numbraid. Kui ei ole võimalik osta kirjeldatud klambreid, siis võib neid ka ise valmistada. Lõigake õhukesest plekist umbes 3 mm

laiused ribad ja painutage nagu näidatud joonisel 4.

Joonisel nr. 3 on näidatud skeemaatiliselt, kuidas voltida kokku ajalehe romaani neljaveeruline leht. Siin tuleb küll iga kokkukõidetud leht kahekordne, aga see on isegi

hää, sest lehe mitteleotavad pooled satuvad kokku ja lehed saavad seega täieliku raamatu väljanägemise. Kaane esikülje võib ilustada nägusa päälkirjaga või joonisega, nii et päälle praktilise külje ei jäta ka ilutunne midagi paremat soovida.

56. RISTSÕNAD.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11			12						
13		14				15		16	
17					18		19		
		20	21				22		
		23				24	25		26
27	28		29		30			31	
32			33						34
35								36	
	37								38

Ristread: 1. nimihind, 11. Riigivana suviresidenti asupaik, 12. taim, 13. silmakirjatseja, 15. samuti (võõrsõna), 17. eeskoda, eestuba, 19. uhtmine, 20. ketas, ratas, eriti üks voki osa; teatavate kettakujuliste luude nimetus, 22. kaks sarnast konsonanti, 23. kodulind, 24. amarülliliste sugukonda kuuluv lõunamaine ilutaim, 27. kestvus, vältus, eluaeg, 29. endasse imema, neelama, 31. asesõna, 32. toiduaine, 33. tütarlapse nimi, 34. hüüdsõna, 35. vanade naiste päakate, 36. tume, udunc, hämar, ebaselge, mahe, pehme, 37. praeguseni püüv, 38. eesti kirjanik.

Püstread: 1. novellikirjanik, 2. noor vili, 3. koera nimi, 4. „meie“ — ladina keeles, 5. ahelaise panema, 6. pinna mõõt, 7. lehekülj (lühendatud), 8. kardetav kala lõunapoolsetes meredes, 9. toolil olema, 10. daam, naistegelasile annetatav tiitel Inglismaal, 14. alati, kestvalt, 16. kohutama, äkki hirmutama, 18. liiklemisvahend suurlinnus, 21. superlatiiv sõnast palju, 23. selge peaga, karske, kindel, 25. elektrivälja tugevusühik, 26. metsapuu, 28. kardetav vahend sõjas, 30. materia.

57. KAS „JAH“ VÕI „EI“?

1. Cicero sündis aastal 106 e. Kr. s. (...). 2. Mussolini on Itaalia kuningas (...). 3. Lembitu langes Paala lahingus (...). 4. Eesti peaminister on Kaarel Eenpalu (...). 5. Tartu rahu sõlmiti 2. veebr. 1920 (...). 6. Vabadussõda algas 28. novembril 1918 (...). 7. Tapa linn asub Virumaal (...). 8. 1 aar on 10 ruutmeetrit (...). 9. Luuletaja Villem Ridala sündis aastal 1885 (...). 10. „Isade maa“ autor on Gustav Gailit (...).

58. KAKSIKSÕNADE MÕISTATUS.

Iga arv asendada tähega nii, et sõnad antud tähendustele vastaksid. Iga isesuguse arvu kohta vastab üks kindel täht. Sõnad õieti arvatud, saame püstjoone taga asuvast tähereast ülevallt alla lugedes tuntud ameerika

elektrotehniku-leiduri eesnimed ja nime. Sõnade seletuste numbrid käivad ridade kohta arvates ülevallt alla. Seejuures kehtib esimene seletus kogu rea, teine ta joonetaguse osa kohta.

1, 2, 3,	4, 5, 5, 6.
7	1, 5, 8, 9, 5, 10, 5.
5, 11, 12	13, 6, 5.
14, 5, 5, 6, 2	10, 5, 5.
13, 6, 5	5, 3, 2, 8.
3, 5, 14	14, 5, 6, 7.
8, 13, 15	5, 6, 11, 13.
3, 2, 7	8, 5.
1, 5, 6, 7	16, 17, 7, 11.
18, 2, 14, 14	5, 6, 5, 5, 18, 7, 5.
19, 2, 14, 2	2, 4, 5.
20, 5	9, 7, 2, 14.
10	7, 9, 5.
1, 5, 5, 19	14, 5, 8, 21.
3, 13	13, 8, 2.
19, 21, 11, 5	11, 5, 1, 3.

1. 100 aari suurune pindala. — Jook.
2. Väga soovima, tahtma. — Valitsema.
3. Türgi pealinn. — Ork, varras.
4. Saar Eesti vetes. — Vastand sõnale „meri“.
5. Ennustus, vastus, ennustuskoht. — Eesti seltskonna- ning riigitegelasi.
6. Saar Eesti vetes. — Rühm, kobar, kogu.
7. Linn Šveitsis. — Poisi nimi.
8. Alev Põhja-Eestis. — Noot.
9. Väin Eesti vetes. — Merekitsus.
10. Maaosa Rumeenias. — Poolsaar Aasias.
11. Hispaania raha. — Eesti Telegraafi agentuur.
12. Pooltoon võrra kõrgendatud fa. — Päev, tähtpäev (ladina keeli).
13. Kuisiv sõna. — Ilmakaar.
14. Linn Eestis. — Metsatukk, puude kogum.
15. Madal koht jões. — Eesti kunstnikke.
16. Indiaanlaste hüüdnimi. — Katab tavaliselt elavat organismi.

59. TÄHTMÕISTATUS.

A, A, A, B, C, E, E, E, G, H, H, I, I, I, I, L, M, N, N, N, N, O, O, O, P, P, R, S, Z, Z, T, T, T, V.

Antud tähtedest koostada viie üldtuntud helilooja ning helikunstniku nimed!

MÄRKUS: Kõigi tänaste ülesannete lahendused saata toimetusele hiljemalt 21. veebruariks, lisades lahendaja nime, soovikorral ka varjunime, täieliku aadressi, vanuse ja „Õpilasteleht“ kupongi nr. 14. Ühtlasi lisagu iga lahendaja väikesel lehekesel lahendusega kaasa vastus küsimusele, mis meeldis teile käesolevas „Õpilasteleht“ kõige enam, mis kõige vähem ja miks. Peetagu ka meeles, et auhindade jaga-

misel omab iga lahendaja niimitu auhinna saamise võimalust, kuimitu kupongi on ta lisanud lahendusele.

SUURAUHINNANA

kuulutati eelmises „Õpilasteleht“ välja KÄSIKOHVER, mis jagatakse kõigi nende vahel, kes õieti on lahendanud kõik „Õpilastelehtes“ nr. 13, 14, 15 ning 16 ilmunud ülesanded, ja lahendused ühes nõuetavate kupongidega õigeaegselt toimetusele saatnud. Mida enam siingi kuponge, seda kindlamini võib ennast pidada tolle nägusa käsikohvri tulevaseks omanikuks.

AUHINDADENA

kõigi tänaste lahendajate vahel jagatakse täitesulepea, J. Verne'i „Lõuna-Aafrika savannides“. [„Kuldraamat“] ja C. C. D. Robertsi „Valge hunt“.

LAHENDUSED.

43. Maagilised ruudud.

1—4 alas, 2—5 laps, 3—6 apis, 4—7 SSSR, 8—11 kole, 9—12 õhin, 10—13 linn, 11—14 Enno, 7—11 rahe, 15—17 ader, 16—18 hein, 11—13 Erni, 20—11 vahe, 21—23 avar, 22—24 hagu, 11—25 erus, 13—28 isik, 26—29 sula, 27—30 ilge, 28—31 kaev.

44. Ajalooline arvmõistus
I Caesar, II Augustus, III Rootsi Raudpea, IV Laidoner, V Richard Lövisüda, VI Oidipus, VII Buddha, VIII Eerik, IX Room, X Trooja sõda, XI Jüriöö mäss, XII Aleksander Suur, XIII Karl Suur, XIV Olümpia, XV Boccaccio, XVI Salamise, XVII Ojama, XVIII Napoleon.

46. Nimekaart-mõistus.

S. A. Meier on elukutselt ärieeses.

47. Silbimõistus.

Häda ajab härja kaevu.

AUHINNAKS SAID kõigi „Õpilasteleht“ nr. 10 ilmunud ülesannete õieti lahendamise eest Karl Aaldo A. Gailiti romaani „Isade maa“, Harry Rooma peenrahakoti, Arvo Teiman taskuploki.

AUHINNAKS SAID kõigi „Õpilasteleht“ nr. 11 ilmunud ülesannete õieti lahendamise eest Suursuu Rich. Janno „Vutimehed“, Arnold Rätsep karbi vesivärve ja Vello Valge Jack Londoni „Poksija Tom King“.